

การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน
วัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
**The Promotion of Morals and Ethics in the Project ‘Come to the Buddhist
Temples on Sunday’ at Wat Khun Phrom Damri, Tha Song Khon
Subdistrict Mueang District, Maha Sarakham Province**

พระมหาภักดา พรหมทสสี,

พระโสณพัฒนบัณฑิต และ อุดลย์ หลานวงศ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

**Phra Maha Bhasda Ph, rḥ, mthṣ, ṣi/phùṃ pḥung,
Phra Sophon Phatthanabandit and Adul Lanwong**

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

Corresponding Author, E-mail: kapko1990@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2. เพื่อศึกษาสภาพกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม รูปแบบวิธีวิจัย เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวม ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนด เป็นคำถามในการวิจัย จากนั้นจึงได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผลการวิจัยพบว่า 1.) ทราบองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2.) ทราบสภาพกิจกรรมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน 3.) ทราบแนวทางการส่งเสริมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมดำริตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

คำสำคัญ: การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม; พุทธศาสนิกชน; วัดขุนพรหมดำริ

Abstracts

The objectives of this study were: 1) to study the promotion of morals and ethics in the project 'Come to the Buddhist Temples on Sunday,' Wat Khun Phrom Damri, Tha Song Khon Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province; 2) to study the condition of moral and ethical promotion activities in the project 'Come to the Buddhist Temples on Sunday' at Wat Khun Phrom Damri; 3) to analytically study moral and ethical promotion in the mentioned project. This study was carried out by means of qualitative research. The researcher conducted a study and collected the data from relevant documents to formulate research questions. After that, the researcher went to the area to collect data by conducting an in-depth interview. The results led to (1) knowing knowledge related to the moral and ethical promotion of the project 'Come to the Buddhist Temples on Sunday,' Wat Khun Phrom Damri; (2) knowing the condition of the project 'Come to the Buddhist Temples on Sunday,' Wat Khun Phrom Damri; (3) knowing the guidelines for promoting the project 'Come to the Buddhist Temples on Sunday,' Wat Khun Phrom Damri in Tha Song Khon Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province.

Keywords: Promotion Of Ethical Morality; Buddhist; Wat Khun Phrom Damri

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศร้อยละ ๙๕ ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนาสืบต่อมาจากบรรพบุรุษไทย นับตั้งแต่ไทยมีประวัติศาสตร์ชัดเจนชาวไทยก็นับถือพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว หลักฐานโบราณ ได้แก่ โบราณสถานที่เป็นศาสนสถาน โบราณวัตถุ เช่น พระธรรมจักร ใบเสมา พระพุทธรูป ศิลารีก เป็นต้น แสดงว่าผู้คนในดินแดนไทยยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2545 : 58) (ทั้งนี้ภายใต้การปกครองของสยาม) มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาช้านานพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทยสืบเนื่องจากการที่ชาวไทยนับถือพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องมาแต่อดีตกาล จนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมซึมซับลงในวิถีไทย กลายเป็นรากฐานในวิถีชีวิตของคนไทยในทุกด้าน ทั้งด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ด้านภาษา ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม

วัดเป็นสถาบันที่สำคัญประการหนึ่งในการสืบทอดหลักธรรมคำสอนและอุดมคติทางพระพุทธศาสนาไปสู่สังคมและชุมชนไทย ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของสังคมและชุมชนไทยผูกติดอยู่กับหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้นมาเป็นเวลายาวนาน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางและเป็นสัญลักษณ์แห่งความมีอารยธรรมอันสูงส่งของสังคม และชุมชนไทย เมื่อกล่าวถึงบทบาทของวัดต่อชุมชนที่ปรากฏตามหลักการ แห่งธรรมวินัย บทบาทของวัดต่อชุมชนเมืองที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน บทบาทที่เหมาะสม ของวัดต่อชุมชนใน มีบทบาทที่เหมาะสมของวัดต่อชุมชน รวมทั้งด้านที่เป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย

ซึ่งบทบาทเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการ แห่งพระธรรมวินัยและอุดมคติทางศาสนา มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบททางสังคมในระดับหนึ่ง ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนและชาวพุทธนั้นพบว่า วัดกับชุมชนมีความสัมพันธ์เกื้อกูลต่อกันสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ด้วยเวลาและโอกาสที่ผู้คนต่างไหลไปตามกระแสวัฒนธรรมใหม่ จึงขาดการอบรมพัฒนาจิตใจ ห่างไกลจากวัดวาอาราม ออกจากวัฒนธรรมไทย โครงการเข้าวัด วันอาทิตย์ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา จึงเป็นแนวคิดที่พระพรหมมิ่งคลาจารย์ หรือหลวงพ่อบุญญานันทะ อดีตเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นรูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เปิดโอกาสให้คนที่ทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจเอกชนและพุทธศาสนิกชนทั่วไป ได้มาร่วมเป็นภาคีเครือข่ายทางกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาด้วยกัน

ต่อมามูลนิธิวัดบุญญานันทาราม ได้ต่อยอดยกระดับเป็นโครงการพัฒนาวิถีพุทธเฉลิมพระเกียรติเข้าวัดปฏิบัติธรรมวันอาทิตย์ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของพุทธศาสนิกชน ด้วยหลักแนวคิด 4 สบาย ได้แก่ อาวาสสบาย อาหารสบาย บุคคลสบายและธรรมสบาย จำนวน 200 วัด โดยจำแนกเป็นวัดต้นแบบจำนวน ๖๐ วัด และวัดเครือข่ายจำนวน 140 วัด การเข้าวัดปฏิบัติธรรมวันอาทิตย์ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้วัด พระสงฆ์ ตลอดจนถึงประชาชนได้มาร่วมกันทำหน้าที่ของพุทธบริษัทสี่ ช่วยกันสืบอายุพระพุทธศาสนา ทำวัดให้เป็นศูนย์กลางสร้างสุขของชุมชน ทำให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับวัด เป็นการเพิ่มพื้นที่ดี เพิ่มคนดี เพิ่มโอกาสแห่งการทำความดีได้ง่ายขึ้น และเป็นการคืนพื้นที่ธรรมะสู่พื้นที่ใจ ทำพื้นที่ไทยให้สงบสุขประชาชนได้มีโอกาสทำบุญและขัดเกลาจิตใจตามหลักวิถีชีวิตชาวพุทธ คือ เน้นการให้ทาน รักษาศีล และการเจริญภาวนา หล่อหลอมให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่สงบสุขอย่างแท้จริงเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตพุทธบริษัทสี่ นำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขทั่วกัน สร้างความร่วมมือสมานฉันท์คืนความสุขสงบให้แก่ประเทศไทย อันจะเป็นคุณภาพชีวิตของคนในสังคมไทย

ผู้วิจัยเห็นว่าโครงการนี้ มีประโยชน์อันจะเป็นกลไกที่จะพัฒนาสังคมได้ จึงได้ศึกษาวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ ให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติตนในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชนในพระพุทธศาสนาสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาสภาพกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) และการลงภาคสนาม (field work Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๕ รูป/คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มีวิธีการ ดังนี้ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึก มาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม” เป็นการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1.) เพื่อศึกษาแนวคิดและความสำคัญของกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2.) เพื่อศึกษาสภาพกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 3.) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยโดยอาศัยขอบเขตของการวิจัย คือ ด้านเอกสาร เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยมุ่งศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ จังหวัดมหาสารคาม โดยการศึกษา รวบรวมเอกสารจากหลายแหล่ง เพื่อให้ได้องค์ความรู้และสิ่งที่ค้นพบใหม่เกี่ยวกับประเด็นการวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยนี้ได้กำหนดเนื้อหาออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1.) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2.) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และ 3.) ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัด

พระพุทธศาสนาเป็นประเด็นหลักในการวิจัย ส่วนประเด็นอื่นนอกจากนี้ถือเป็นประเด็นเสริมเนื้อหาเท่านั้น ขอบเขตด้านพื้นที่งานวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาภาคสนาม เพื่อให้เหมาะสมและสัมพันธ์กับประเด็นการวิจัยโดยได้กำหนด หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่วิจัย คือ วัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยภาคสนามได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจะเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (criterion based selection) เพราะได้ศึกษาประเด็น เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธศาสนา ของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมดำริ จึงใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง เฉพาะผู้ที่มีส่วนร่วมใน กระบวนการการเสริมสร้างสันติสุขสู่ชุมชนแห่งนี้ โดยได้กำหนดขอบเขตด้าน กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลในการวิจัย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1.) กลุ่มพระสงฆ์ในวัดขุนพรหมดำริ ที่มีส่วนในการใช้ธรรมะมาเป็นแนวทางเสริมคุณธรรมจริยธรรมสุข จำนวน 7 รูป 2.) กลุ่มผู้แทนชุมชน คือ ผู้ที่อยู่ในชุมชนและมาร่วมโครงการเป็นประจำ จำนวน 10 คน ในฐานะที่เป็นผู้ขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 3.) กลุ่มเยาวชน คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในชุมชนระดับท้องถิ่นในฐานะผู้ที่จะสานต่อโครงการนี้ต่อไป จำนวน 10 คน รวมประชากรที่ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 27 รูป/คน ขอบเขต ด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2563 ถึงเดือน กันยายน 2564 รวมระยะเวลา 1 ปี มีการทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษาภาคเอกสารครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ของการวิจัย โดยมีการทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรูปแบบของการวิจัยโดยการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษารวบรวม ข้อมูลเอกสาร(Documentary) และการศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field Work stud) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ การเก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนวัดขุนพรหมดำริ โดยใช้วิธีการสำรวจผู้วิจัยจะได้สำรวจพื้นที่ บริบท สภาพปัญหา ของชุมชนวัดขุนพรหมดำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม การเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามที่ระบุในขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้ 3 วิธีการ คือ 1.) สัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth interview) โดยใช้การสัมภาษณ์ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย 2.) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation -interview) โดยที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามด้วยการสำรวจประชากรและร่วมกิจกรรมในชุมชน เพื่อให้เข้าใจทัศนคติและความคิดเห็น โดยมีการพูดคุยซักถามในประเด็นที่สงสัยและจดบันทึกข้อมูล (Note taking) ในประเด็นที่สำคัญ 3.) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อระดมความรู้และอภิปราย การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัยโดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูล

จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และได้จากแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยคุณสมบัติของข้อมูลนั้นว่าสามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วนนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนา โดยที่ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับคือ 1.) ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2.) ได้ทราบถึงสภาพกิจกรรมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริ จังหวัดมหาสารคาม 3.) ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม วิธีการแก้ไขและแนวทางการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพรวมทั้งสรุปผลวิจัยอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม” ดังนั้นผู้วิจัยจึงวางประเด็นของการศึกษาไว้ 3 ประเด็นหลักคือ 1.) เพื่อศึกษาแนวคิดและความสำคัญกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2.) เพื่อศึกษาสภาพกิจกรรมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน จังหวัดมหาสารคาม 3.) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามซึ่งโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้ชิดพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีแนวโน้มในการพัฒนาเชิงสันติสุขโดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาจิตใจ พัฒนาบุคคล และนำไปสู่สถาบันครอบครัว ในวงกว้างอาจมีการพัฒนาไปถึงชุมชน ทำให้สังคมมีคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ทำให้คนท้องถิ่น มีการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนร่วมกันดำเนินการ และร่วมกันรับผิดชอบ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สร้างความเข้มแข็ง เป็นสังคมจริยธรรม เป็นชุมชนเอื้อประโยชน์ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์อนุเคราะห์แก่กันและกัน สู่การเป็นชุมชนสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ คณิศร กิตติกรปรีดา เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสังคมสันติสุขตามหลักศีล 5 : กรณีศึกษา ชุมชน พระบาทห้วยต้ม จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนที่มีสันติในยุคปัจจุบันและในสังคมอนาคตต่างก็พึงปรารถนา มีการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน หมู่บ้าน ที่มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้และมีความสามัคคีในชุมชนแม้ว่าจะมีพื้นฐานความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถก้าวข้ามผ่านความขัดแย้งด้วยการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนทำให้ชุมชนเกิดสันติภาพและสันติสุขเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ประเด็นที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพกิจกรรมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของ

พุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริ จังหวัดมหาสารคาม มีแนวโน้มไปในทางทิศเดียวกันว่าชุมชนต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง เพราะการมุ่งพัฒนาจิตใจ เป็นรากฐานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาส่งเสริมคุณภาพจิตใจ ส่วนบุคคลทำให้ลดปัญหาภาวะความเครียด สร้างเสริมจิตใจให้มีความสงบ ริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาการด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่ ส่วนรวมอันเกี่ยวเนื่องทางสังคม ผู้ที่พัฒนาจิตใจ มีศักยภาพเพิ่มขึ้น กลับมาเป็นกำลังทุ่มเทเสียสละเพื่อสังคม ทำคุณประโยชน์ต่อชุมชน ให้หลักเลียงปัญหาความรุนแรง มีเหตุผลในการอยู่ร่วมกัน ปลุกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีเอกลักษณ์ และรักษาผลประโยชน์ของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านวิจัยของ พระปรีชา ขนติพล เรื่องพุทธวิธีการสื่อสารศีล 5 เพื่อส่งเสริมชุมชนหมู่บ้านสัน อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การแก้ไขปัญหาก็ถูกต้อง ความขัดแย้งเป็นสัญญาณเตือนสังคมว่า ปัญหาที่กำลังคุกกรุ่นอยู่อันจะนำไปสู่กระบวนการในการหาช่องทางในการจัดการ หรือแปรสภาพความขัดแย้งให้กลายเป็นบวกในลำดับต่อไปกระบวนการสร้างสันติสุขด้วยวงรอบของ D&P สายเกิดและสายดับ ที่เน้นการระงับ การป้องกันแก้ไขและการสร้างสันติสุขพัฒนาให้ชุมชนมีความรักและสามัคคีด้วยการขับเคลื่อนในส่วนสมาชิกชุมชน หรือพัฒนาจริยธรรมส่วนบุคคลก่อนเป็นอันดับแรก เพราะหากแก้ไขปัญหามิถูกจุดยิ่งจะทวีความรุนแรงทำให้ สภาพสังคมเกิดความอึดอัดเกิดจะแก้ไข กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นช่องทางหนึ่งซึ่งจะเป็นการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืน เป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาให้ชุมชนเป็นชุมชนสันติสุข สอดคล้องกับการนำเสนอว่าการจัดการความขัดแย้งในชุมชน ควรเน้นพื้นฐานการสร้างพลังของคนในชุมชนที่ต้องการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยอาศัยความศรัทธา ความเชื่อมั่น การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งพัฒนาบุคคล สร้างสัมพันธ์ภาพในสังคม ประเด็นที่ ๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมโครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ของพุทธศาสนิกชนวัดขุนพรหมตำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมถือว่าการส่งเสริมการพัฒนาอย่างมั่นคงถาวรและยั่งยืน เพราะหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามุ่งเน้นการพัฒนาอย่างมีเหตุและผล และเที่ยงธรรมตามหลักธรรมมยตา เรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนี้ หากจะเพิ่มควมมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต้องอาศัยภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ การพัฒนาจึงจะเกิดขึ้นได้ตามที่ต้องการ อันจะเป็นแรงผลักดัน ให้โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมีความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ พระมหาธีรภูมิ รัตนรสี/ชานถม, เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งในด้านการสวดมนต์ภาวนาการแผ่เมตตาการทำบุญในวันธรรมะสวนะของเยาวชนนั้น ได้ผลคือการพัฒนาในส่วนตัวของแต่ละบุคคล แต่ยังขาดการสนับสนุนและการเห็นความสำคัญของภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่น่าจะเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุน การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจึง

ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการรู้สึกกว่าตัวเองประพลิตแตกแยกไปจากสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทุนนิยมในด้านคุณธรรมจริยธรรมทางสังคม ยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนักและยังไม่มี การสนับสนุนอย่าง ที่ควรจะเป็น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนา “โครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมคำรี ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม”
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบูรณาการ “โครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมคำรี ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม” ตามหลักอิทธิบาท 4
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาสภาพปัญหา “โครงการเข้าวัดวันอาทิตย์ใกล้วัดพระพุทธรูปของพุทธศาสนิกชน วัดขุนพรหมคำรี ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม”

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2545). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สัมภาษณ์ พระครูสารกิจประยุต, ดร. (กาบ ฐานทดโต), เจ้าอาวาสวัดขุนพรหมคำรี/รองเจ้าคณะอำเภอเมืองมหาสารคาม. 3 ธันวาคม 2564.
- สัมภาษณ์ พระมหาธรรมาธิมุต รัตนรสี, รองเจ้าอาวาสวัดขุนพรหมคำรี. 4 ธันวาคม 2564.
- สัมภาษณ์ พระวราชัย สุทธิโต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน/พระสงฆ์สังกัดวัดขุนพรหมคำรี. 4 ธันวาคม 2564.
- สัมภาษณ์ พระมหาณัฐพงษ์ วัฒนสุธี, เลขานุการเจ้าคณะตำบลท่าสองคอน เขต 2/พระสงฆ์สังกัดวัดขุนพรหมคำรี. 4 ธันวาคม 2564.
- สัมภาษณ์ พระพชร สุทธิโม, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน/พระสงฆ์สังกัดวัดขุนพรหมคำรี. 6 ธันวาคม 2564.